

ניסוי שדה:

בחינת השימוש בחיידק אנדוסימביונטי/אנדופיטי להקטנת נזקי צהבון הנגרמים על ידי פיטופלסמה בגפני יין

ורד נאור, לילך יסעור-קרוח, תרצה זהבי, אופיר בהר, יורם קפולניק, עינת צחורי-פיין

הצוות במכון לחקר הגולן:

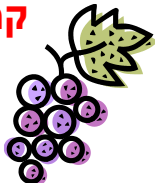
רוני ברקאי, נטע וייס, רימה בורדוליי, אלעד עמית, רמי יהלומי, תום שריר, רז ליבנה, חן פינקלשטיין, שלומי אהרון

במנהל המחקר:

סמדר וייניגר, שני רודוי, נטע מוזס-דאוב, אופיר לידור

**מימון:
תכנית קמין,
קרן קופיה**

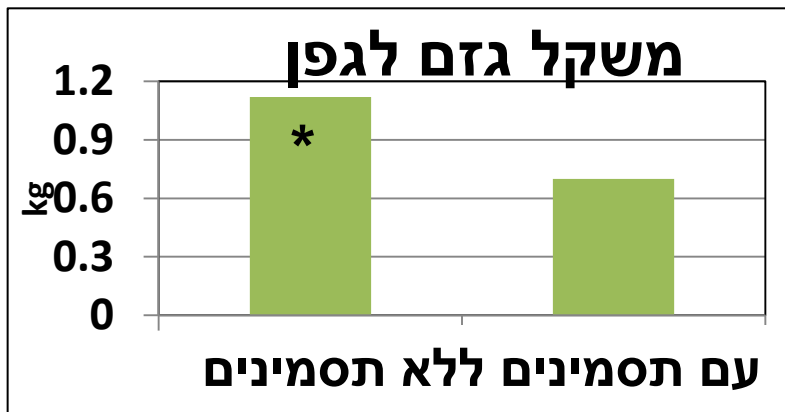
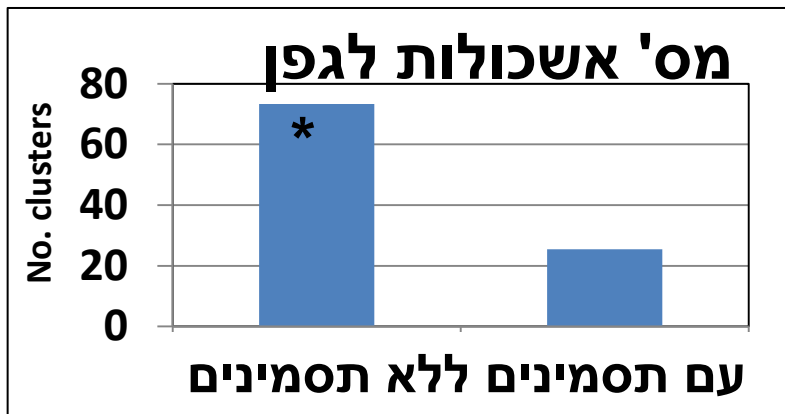
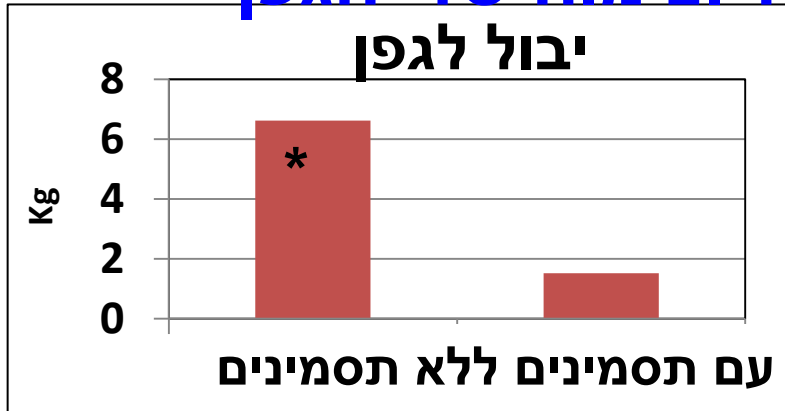
מחלת הצהבון פוגעת בגידול הגפן

תסמינים:
הצהבת/האדמת עלווה
קיפול עלים
חוסר התעצות שריגים
הצטמקות/הפלת גרגרים
פוסטולות על השריגים

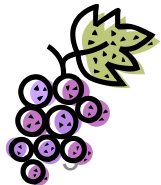

מחלת הצהבון פוגעת ביבול וצימוח של הגפן

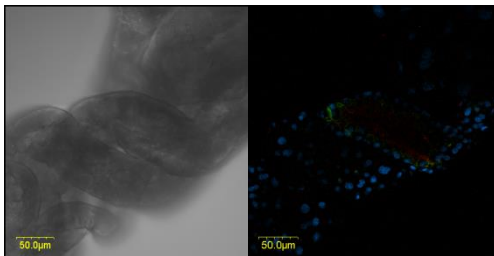
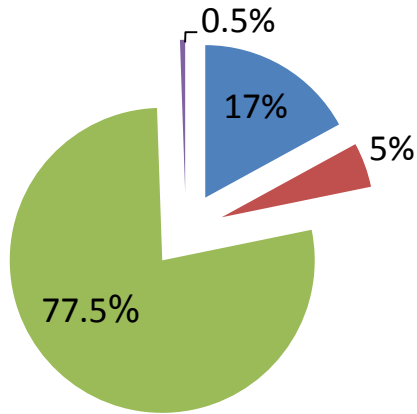
- נזק שנתי בישראל כ-10 מיליון ש"ח
- חלקות נגועות של זנים רגישים נעקרות

אבל,
זנים רגישים מבוקשים על ידי השוק
(שרדונה, מרלו)

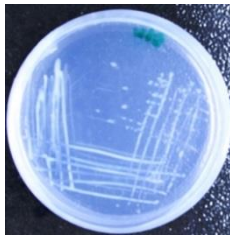

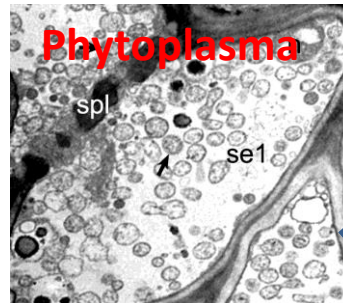
מי אחראי?

Blue - DAPI
Red - EUB338
Green - DLB

גורם המחלה

חרק מעביר

שיעור הנגיעות:
15-40%

שיעור הנגיעות:
0-80% בכרמים:

שיעור ההבראה:
הטבעית:
64-88% ק"ס
15-54% שרדונה

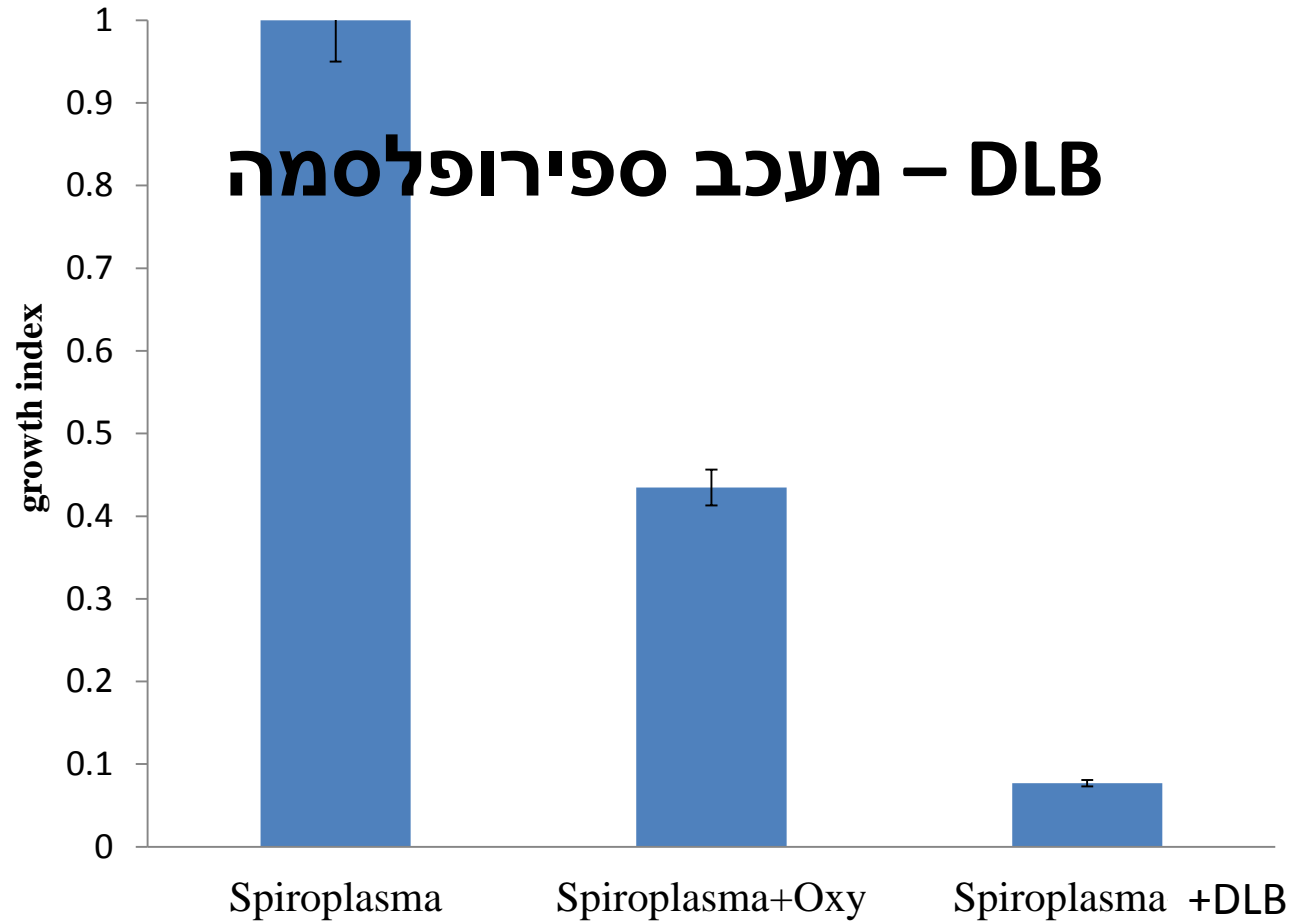
אין תסמינים
אין פיטופלסמה

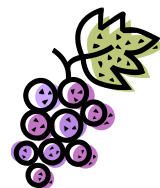
אנדופיטים?

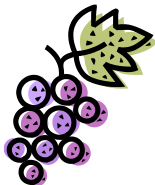
ספירופלסמה - חיידק מודל לפיטופלסמה

הנחות העבודה:

- ריסוס להדברת הוקטור אינו יעיל להפחתת הנגיעות בצהבון
  - אנדופיטים עשויים לתרום לעמידות הצמח כנגד צהבון
  - אנדופיטים חיים בתוך הצמח ולכן ניתן להחדירם חזרה לצמח
  - לשימוש מעשי – אנדופיט חייב להיות בר גידול במצע מלאכותי
  - DLB - החיידק שבודד מהציקדה הוא אנדוסימביונט
- שניוני/אנדופיט, מעכב חיידק מודל ומפחית תסמיני המחלה
בצמחונים

ניסויים מקדימים - שיטות להחדרת חיידק DLB לצמח

סוג הצמח	צמחוני גפן מתרבית (72) 43%	צמחוני גפן מושרשים (46) 50%	יחורי זמורה (36) 25%	גפנים בוגרות (4ש) בעציץ (271) 26%
מספר הצלחות				

שיטת החדרה	טבילת שורשים (72) 43% (+ הגמעה 17%)	הזרקה (143) 18%	מריחת עלים (106) 32%	ריסוס עלווה (28) 71%
מספר הצלחות				

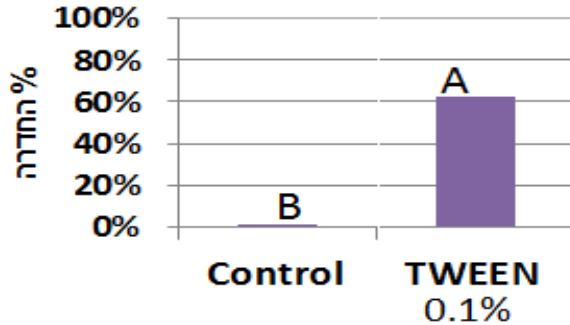

סיכום ניסויים מקדימים:

יריסוס – השיטה המיטבית להחדרת החיידק חזרה לצמח

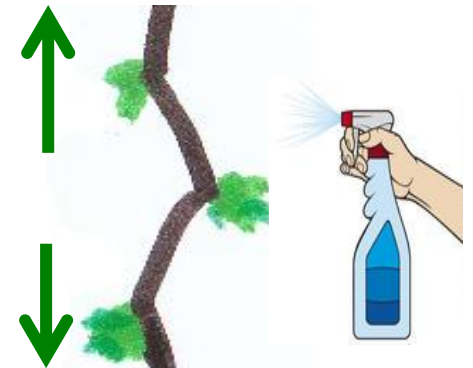
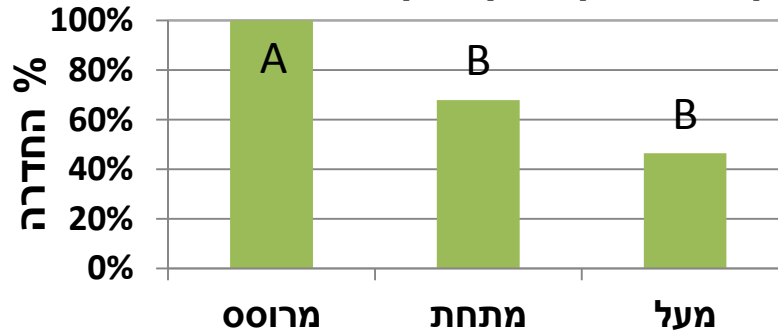
יתוספת משטח משפרת % החדרה בריסוס

השפעת משטח

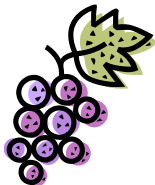

החיידק נע בשריג לשני הכיוונים למרחק מוגבל

מיקום החיידק בגפן בעקבות הריסוס

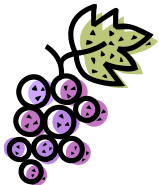
מרחק הנדידה 8.0 ± 1.7 סמ'

מטרות העבודה:

לבחון בניסוי שדה את השפעת הריסוס בחיידק DLB על:

- נוכחות החיידק בגפנים לאורך עונת הגידול
- רמת היבול ואיכותו
- נוכחות החיידק בגרגרים ובתירוש
- הפחתת התסמינים (% , עוצמה)

ניסוי שדה: החדרת החיידק לגפנים בכרם עונות 2015-2016

חלקת הניסוי:

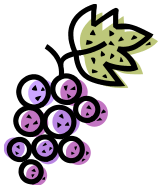
חלקת שרדונה נטיעת 1998, בצפון רמת הגולן (אלרום)

מרווחי נטיעה 3 X 1.5 מ'

החלקה מנוטרת לצהבון מ 2012 (כ1000 גפנים)

בניסוי – כ5 שורות, 438 גפנים

שיעור הנגיעות בשורות הניסוי ב2014: 34.8%

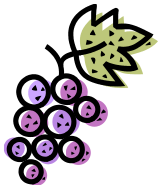

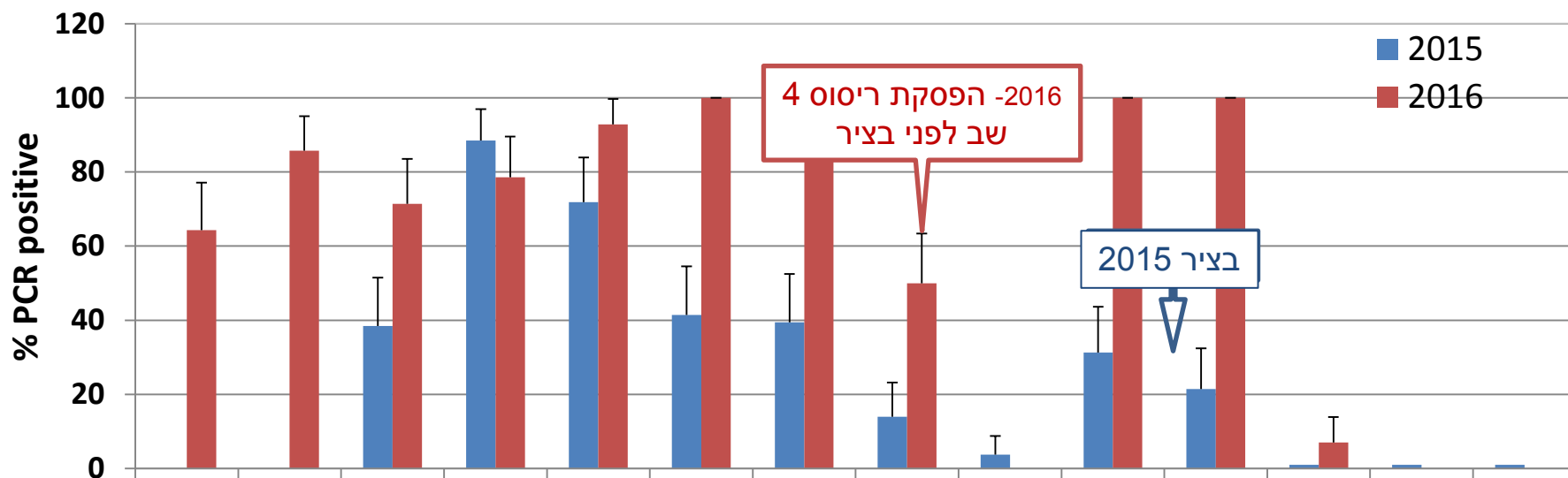
תיאור הניסוי

המדדים שנבדקו:

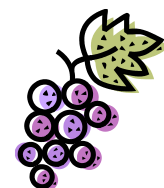
- נוכחות החיידק DLB בעלים לאחר 7 ימים מהריסוס (PCR)
- משך הישרדות החיידק בעלים
- לפני בציר - הערכת נגיעות לפי תסמינים (עוצמה, שיעור נגיעות)
- יבול - קג/גפן
- מדדי תירוש בבציר (pH, brix, משקל גרגר)
- נוכחות החיידק DLB בגרגר ובתירוש

נוכחות החיידק DLB בגפנים במהלך העונה (7 ימים מריסוס)

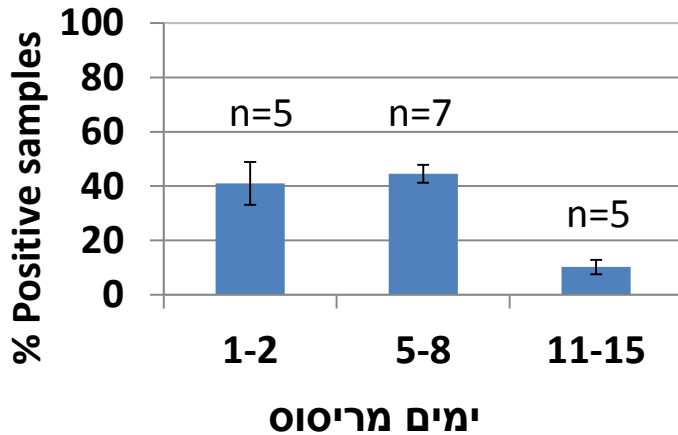

מס' ריסוס	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
מועד ריסוס 2015	14/4	29/4	13/5	31/5	10/6	24/6	7/7	21/7	9/8	19/8	17/9	24/9	1/10	15/10
מועד ריסוס 2016	14/4	27/4	10/5	23/5	7/6	21/6	6/7	25/7	-	22/8	7/9	21/9	7/10	21/10

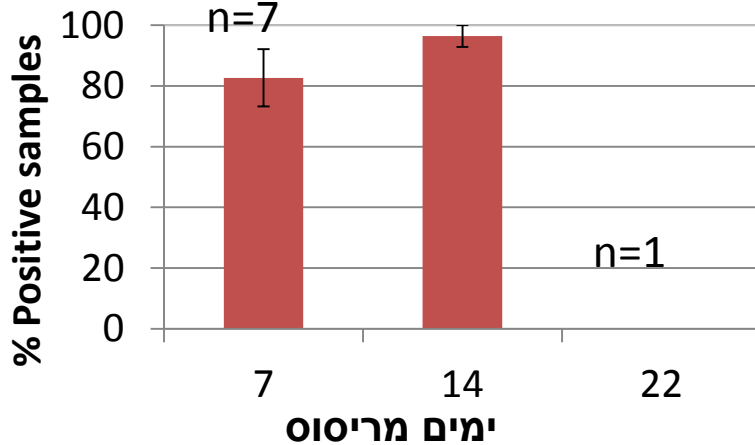
כמה זמן החיידק DLB שורד בעלים?

2015

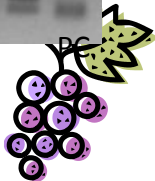
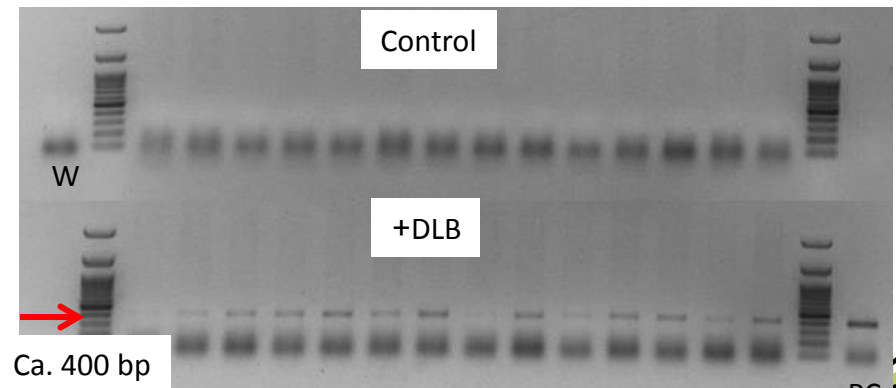

=n מספר החזרות שנבדקו.
 בכל דגימה נבדקו 14 דוגמאות (2 מכל חלקה)
 לכל דוגמא- ב2015 נדגמו 2 עלים לכל גפן ואוחדו
 ב2016 נדגמו 4 עלים לכל גפן ואוחדו

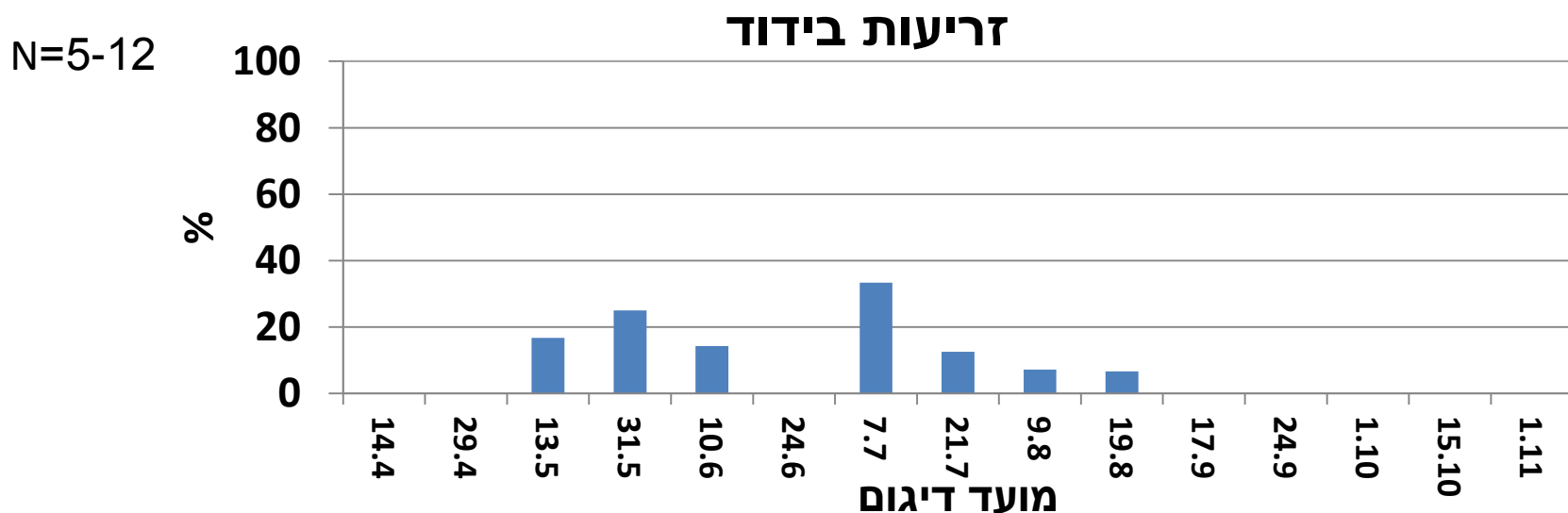
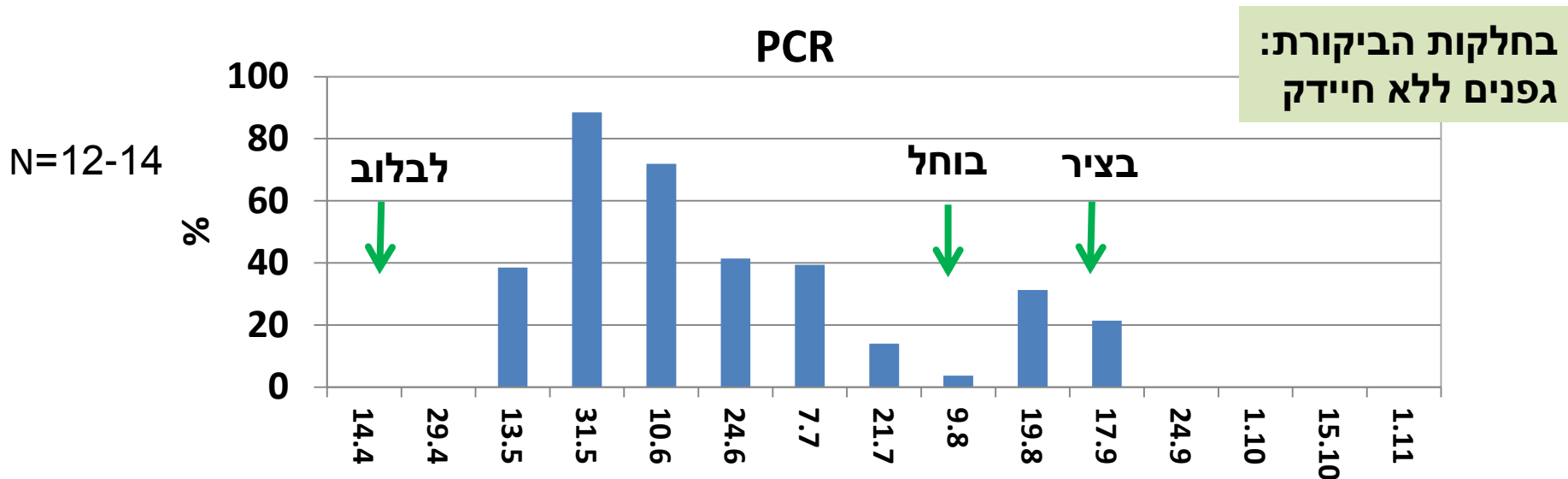
2016

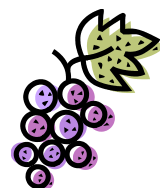
ריסוס מס' 7: 6.7.16

2015- גפנים מרוססות – % דגימות חיוביות מעלים, 7 ימים מריסוס

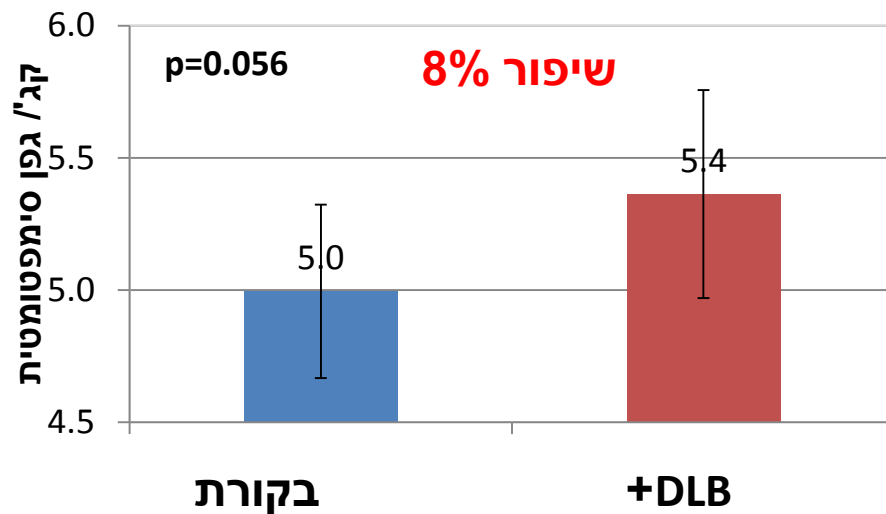
לפני תחילת הריסוסים: 12/12 גפנים שליליות לחיידק בPCR

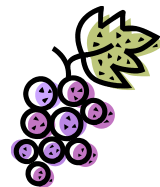
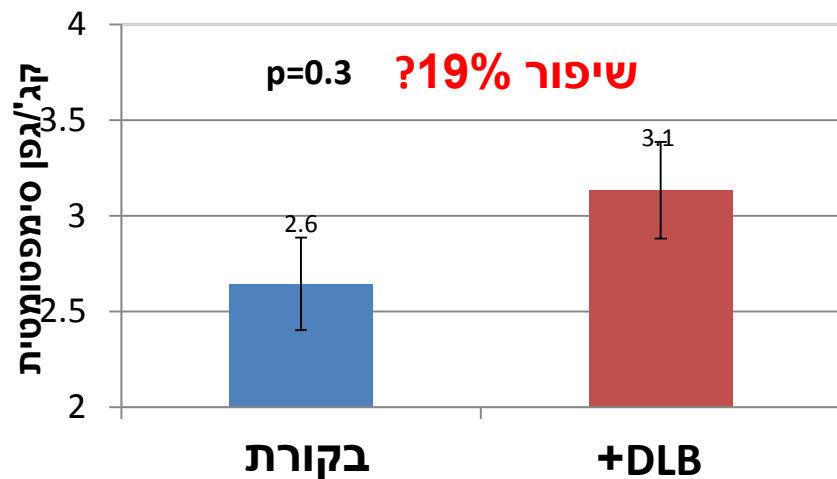

השפעת הריסוס על היבול בגפנים סימפטוטיות

יבול גפנים סימפטוטיות 2015

יבול גפנים סימפטוטיות 2016

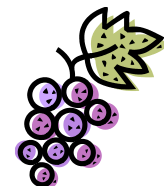
השפעת הריסוס על מדדי הבשלה

בריקס	pH	משקל גרגר	טיפול
20.60±0.22	3.52±0.02	1.43±0.06	בקורת
21.10±0.22	3.53±0.02	1.47±0.10	DLB

2015
ללא מיון
אשכולות

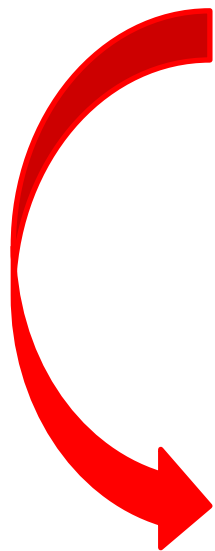
בריקס	pH	משקל גרגר	טיפול
19.94±0.14	3.01±0.01	1.42±0.02	בקורת
20.17±0.12	3.26±0.26	1.40±0.21	DLB

2016
אשכולות
ממוינים

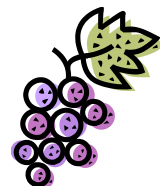
השפעת הריסוסים על נוכחות החיידק על הגרגר

להפסיק את
הריסוס 4 שב'
לפני הבציר

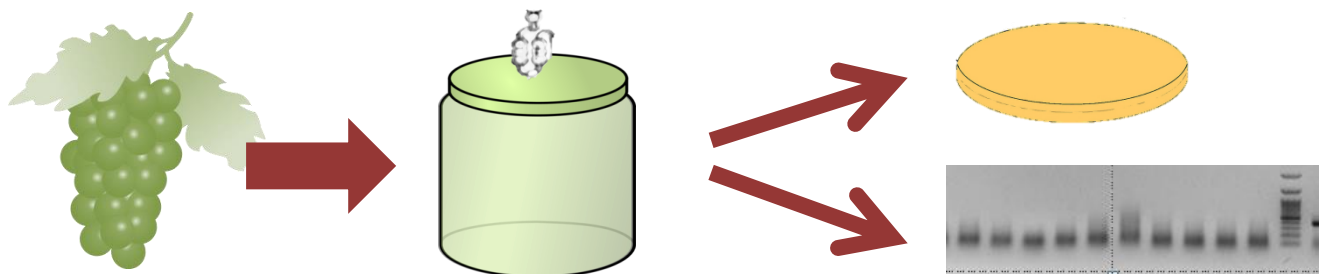

2015		
% דגימות חיוביות (מס דגימות)	ימים לפני בציר	ימים מריסוס
100% (14)	7	7

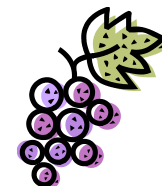
2016		
% דגימות חיוביות (מס דגימות)	ימים לפני בציר	ימים מריסוס
20% (5)	7	21
0% (5)	1	28

השפעת הריסוס על נוכחות החיידק בתירוש

מועד	סך מושבות חשודות לבידוד	טיפול	בזריעת בידוד	אנליזת PCR
תחילת תסיסה	61	בקורת	0/10	0/5
		DLB	0/12	0/5
אמצע תסיסה	12	בקורת	-	0/5
		DLB	0/12	0/5
סיום תסיסה	7	בקורת	-	0/5
		DLB	0/7	0/5

השפעת הריסוס על שיעור הנגיעות

Chi test
0.44

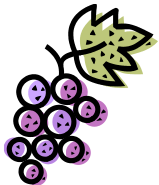
ללא תסמינים	עם תסמינים	
58% (125)	42% (89)	בקורת
62%(154)	38% (92)	+DLB

2015

Chi test
0.013

ללא תסמינים	עם תסמינים	
44% (93)	56% (120)	בקורת
56%(137)	44% (111)	+DLB

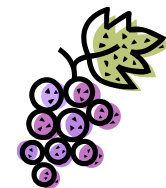
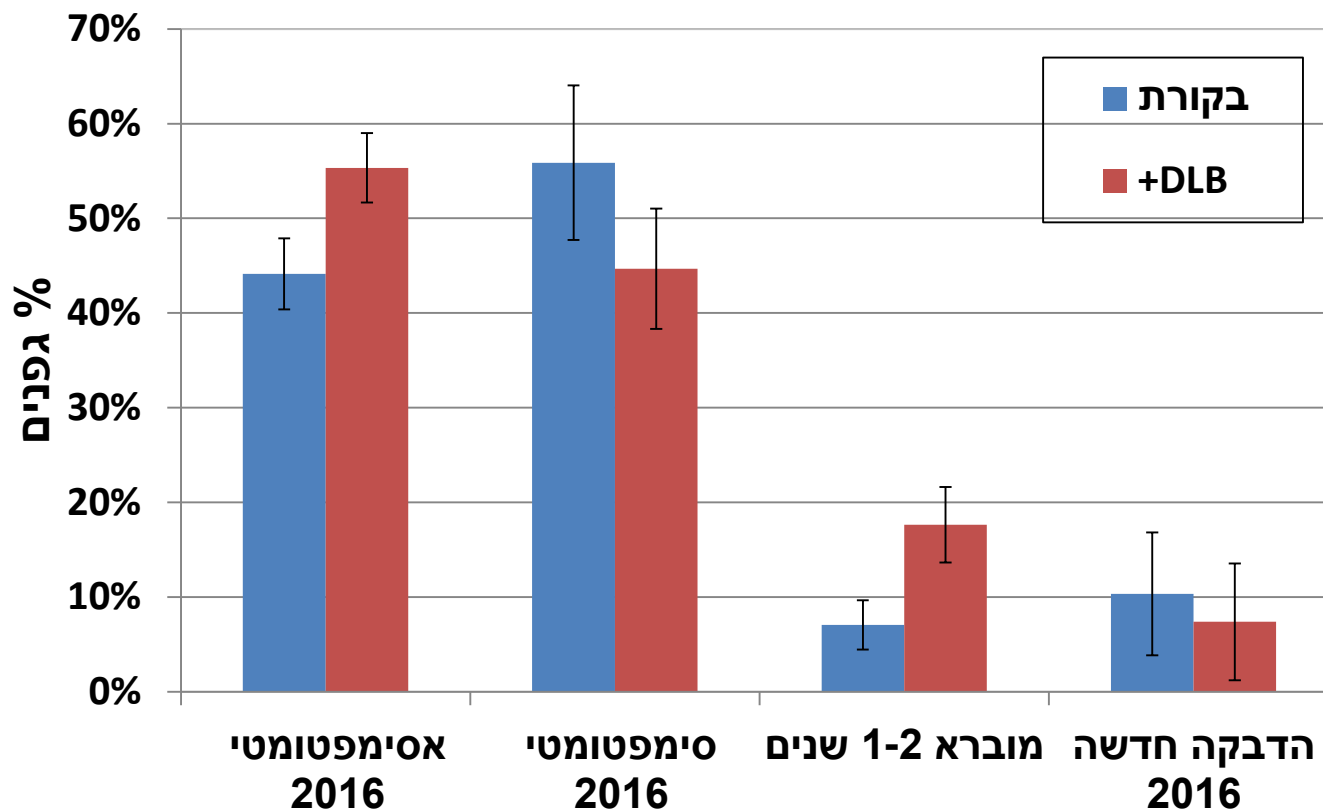
2016

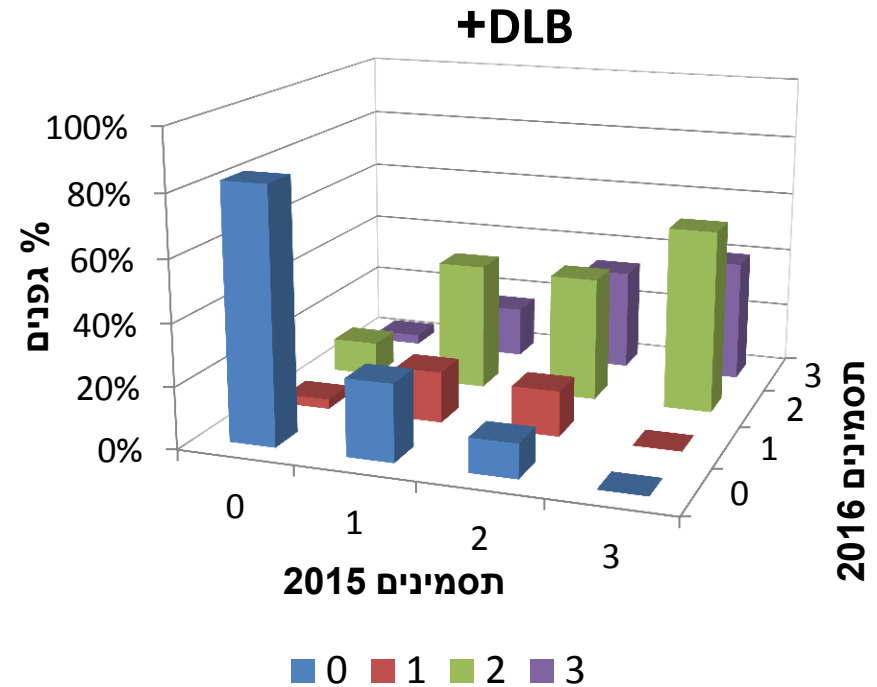
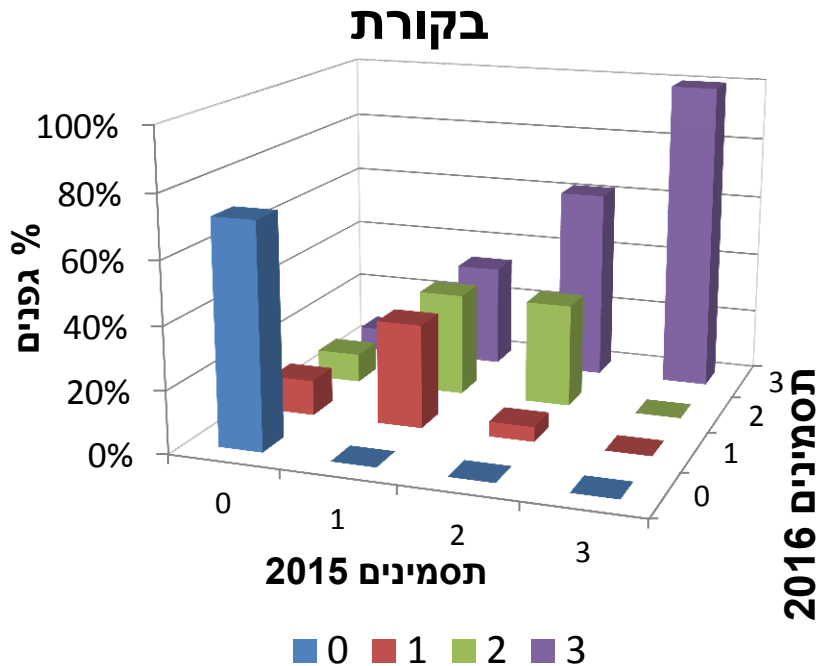
השפעת הריסוס על השינוי בנגיעות 2012-2016

Chi test

0.004

השפעת הריסוס על חומרת התסמינים

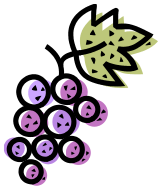
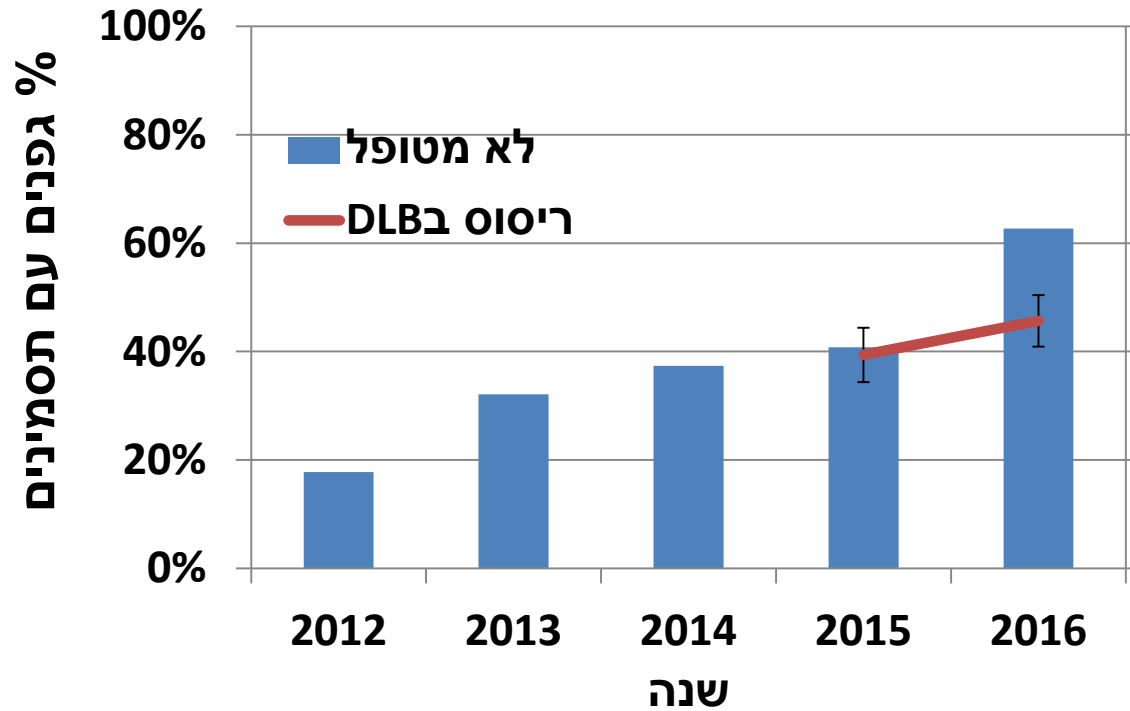

נמצא הבדל מובהק בהתפלגות חומרת התסמינים בין גפנים מרוססות ללא מרוססות ($p=0.03$). ההבדל נובע בעיקר ממספר הגפנים ללא תסמינים (כנראה בגלל עליה בשיעור המובראות)

סולם הערכת נגיעות

0-אסימפטומטי
 1-2 שריגים סימפטומטיים
 2- < 50% שריגים סימפטומטיים
 3- 50%-100% שריגים סימפטומטיים

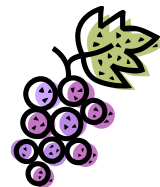
התפתחות שיעור הנגיעות בחלקה 2012-2016

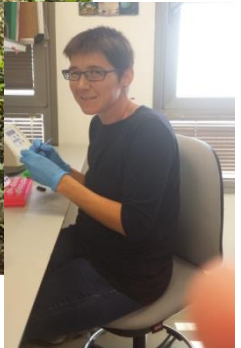
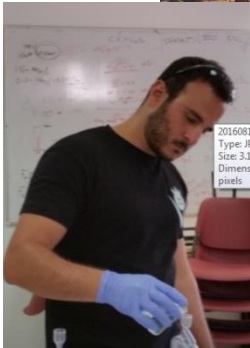

סיכום

- הריסוס בחיידק DLB עצר את התקדמות המחלה בחלקה
- ב2016 שיעור ההחדרה לגפן גבוה פי 2 בקירוב לעומת 2015
- ב2016 שיעור הישרדות גבוה פי 2 לעומת 2015
- החיידק לא חודר לעלים או לא מתקיים בעלים בסוף עונת הצימוח
- הריסוס בחיידק DLB שיפר שיעור ההבראה, אך לא מנע הדבקה חדשה
- בגפנים מרוססות יש מגמת שיפור בחומרת התסמינים
- בגפנים מרוססות בעלות תסמינים תוספת יבול כ0.4-0.5 קג/גפן
- הפסקת הריסוס 4 שב' לפני הבציר מנעה נוכחות החיידק על הגרגר ובתירוש

תודה על ההקשבה

תודה מיוחדת לצוות כרם קיבוץ אלרום ובמיוחד לגלית ורז

